

Мотник О. Р.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»,
ПВНЗ «Європейський університет» (м. Київ)

Гривківська О. В.

д-р екон. наук, професор,
професор кафедри економіки і права
Національного університету харчових технологій (м. Київ)

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИМІРЮВАННЯ ІНДИКАТОРІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА РІВНІ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Актуальність проблеми полягає в тому, що у сучасних умовах необхідно мати системний інструментарій для діагностики рівня економічної безпеки підприємств та механізм подолання негативних явищ на різних етапах їх розвитку. В умовах фінансової кризи на перше місце виходить проблема фінансової безпеки суб'єктів підприємництва, яка є однією з найважливіших складників економічної безпеки ще й тому, що саме через грошові потоки підприємства та їх управління здійснюється вплив на більшість показників економічної системи підприємства. Проте в економічній літературі до сьогоднішнього дня приділялось недостатньо уваги питанням фінансової безпеки насамперед тому, що деякі з її аспектів розглядаються при розробці фінансової політики підприємства, управлінні фінансами, організації системи економічної безпеки, управління ризиками тощо. Необхідно погодитися з тим, що «необхідний цілісний і комплексний підхід до цієї проблеми, що поєднав би всі ці, часом відірвані один від одного елементи в єдину систему, яка діяла б постійно» [4, с. 19].

Мета дослідження полягає в аналізі методичного забезпечення вимірювання індикаторів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на рівні підприємства.

Основна частина. Термін «фінансова безпека» використовується відносно недавно та комплексно і досить докладно розглядається сучасними дослідниками на макрорівні, як правило, у системі більш загальної категорії «економічної безпеки держави». На рівні суб'єктів господарювання комплексне дослідження сутності поняття «фінансова безпека» в сучасній літературі відображення ще не одержало й ідентифікується зазвичай лише як один з елементів економічної безпеки суб'єктів господарювання. Під час дослідження окремих елементів фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств, пов'язаних із забезпеченням їх фінансової стійкості та належного рівня фінансового стану, платоспроможності, нейтралізації фінансових ризиків, у самостійний об'єкт керування вона також не інтегрована [3, с. 83].

Фінансова безпека являє собою фінансовий стан підприємства, що характеризується збалансованістю фінансових інтересів і здатністю забезпечити їх виконання; стійкістю до негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз середовища компанії; здатністю забезпечити фінансову рівновагу та стійку фінансову стабільність як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі [1].

З практичної точки зору фінансова безпека підприємства – це такий стан функціонування підприємства, який дає змогу: 1) забезпечувати фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та достатню фінансову незалежність підприємства у довгостроковому періоді; 2) здійснювати залучення та ефективно використання фінансових ресурсів; 3) ідентифікувати небезпеки та загрози стану підприємства та розробити заходи для їх вчасного усунення; 4) самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію; 5) понижувати ймовірність банкрутства; б) застосовувати кількісні та якісні показники і порівнювати їх із граничними значеннями.

У своїх дослідженнях більшість науковців методики визначення рівня фінансової безпеки підприємства розподілили на шість груп:

- дослідження грошових потоків;
- оцінка фінансової стійкості підприємства;
- методи прогнозування банкрутства;
- визначення інтегральних показників;
- визначення фінансових показників-індикаторів;
- ресурсно-функціональний підхід [2, с. 88].

Окремі індикатори фінансової безпеки підприємства представлено в табл. 1.

Таблиця 1 – Індикатори фінансової безпеки підприємства

Показники	Порогове значення	Примітки
Коефіцієнт покриття (оборотні кошти / короткострокові зобов'язання)	1,0	Значення показника має бути не менше від порогового
Коефіцієнт автономії (власний капітал / валюта балансу)	0,3	
Рівень фінансового левериджа (довгострокові зобов'язання / власний капітал)	3,0	
Коефіцієнт забезпеченості відсотків до сплати (прибуток до сплати відсотків і податків / відсотки до сплати)	3,0	
Рентабельність активів (чистий прибуток / валюта балансу)	5,0	
Рентабельність власного капіталу (чистий прибуток / власний капітал)	10 %	
Середньозважена вартість капіталу (WACC)	Рентабельність інвестицій	
Розвиток компанії (відношення валових інвестицій до амортизаційних відрахувань)	1,0	
Тимчасова структура кредитів	Кредити, строком до одного року < 30 %;	

Показники	Порогове значення	Примітки
	Кредити, терміном понад один рік < 70 %	
Диверсифікація покупців (частка у виручці одного покупця) та диверсифікація постачальників (частка у виручці одного постачальника)	10 %	
Темпи зростання прибутку, реалізації продукції, активів	Темпи зростання прибутку > темпів зростання реалізації продукції > темпів зростання активів	
Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	Період обороту дебіторської заборгованості > період обороту кредиторської заборгованості	

Проаналізувавши підходи до оцінки фінансової безпеки підприємства як основного елемента економічної безпеки, ми бачимо, що вони базуються на індикаторному, ресурсно-функціональному, економіко-математичному підходах, а також прогнозування банкрутства, оцінки фінансової стійкості підприємства, за функціональними складниками. Економіко-математичний підхід, на нашу думку, є більш складним, оскільки потребує залучення додаткових спеціалістів. До того ж вчені додатково виділяють такі підходи до фінансової безпеки як основного елемента економічної безпеки: дослідження грошових потоків, визначення інтегральних показників, стратегічно-цільовий підхід, підхід «мінімуму сукупного збитку, який завдається безпеці». На нашу думку, найбільш оперативним є розрахунок оцінки фінансової стійкості підприємства та прогнозування банкрутства. Ці методи допоможуть оперативно виявити загрози фінансовій безпеці підприємства [2, с. 90].

Висновки. Система показників фінансової безпеки включає коефіцієнти, розраховані на базі грошових потоків, які дають змогу виявляти резерви підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства під час розробки напрямів підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Квасницька Р. С., Доценко І. О., Матвійчук Л. О. Оцінювання фінансової безпеки підприємства в системі забезпечення реалізації його фінансової стратегії. *Фінанси і кредит: проблеми теорії та практики*. 2019. Вип. 3. URL: <http://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/8276>
2. Меліхова Т. О. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства як основний складник економічної безпеки: узагальнення наявних методичних підходів та критичний аналіз. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. № 1(63). С. 87–91.
3. Терещенко М. А. Економічна сутність фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Молодий вчений*. № 1.1(41.1). 2017. С. 83–86.
4. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.